

Nyhetsbrev Vänerrådet

Juni 2020

Här kommer en uppdatering om vad som sker inom ramen för Vänerrådet.

En minskad tappning av Vänern testas i sommar

Tappningen av Vänerns vatten går nu in i ett nytt skede. En överenskommelse om att under en period göra ett uppehåll i den tidigare tappningsstrategin för Vänern har ingåtts mellan Länsstyrelsen Västra Götaland och Vattenfall.

Sedan 2008 har en tillfällig tappningsstrategi styrt regleringen av Vänern, för att sänka de högsta vattenstånden i Vänern och på så sätt undvika översvämningar. Detta har gjort att variationerna på vattennivåerna i Vänern har minskat och i kombination med ett förändrat klimat har det blivit fått negativa konsekvenser för naturmiljön med ökad igenväxning av stränder och skär.

Efter en vinter med höga nivåer i Vänern och en lång period med tvångstappning enligt vattendomen har Vänern sedan mitten av mars sjunkit med ca 40 cm och prognoseras att fortsätta sjunka de kommande veckorna. Med anledning av detta har Länsstyrelsen Västra Götaland beslutat att göra ett avsteg från den tidigare överenskommelsen för att undvika att nivån fortsätter att sjunka snabbt. Vattenfall kommer med omedelbar verkan att återgå till en mer normal körning enligt vattendomens bestämmelser under perioden maj-september i år.

Avsteget görs för att främja naturmiljön, friluftsliv, naturturism och Vänersjöfarten. Erfarenheterna från 2018 då vårfloden liksom i år uteblev och den efterföljande långa och torra sommaren visar att en återhållsam tappning under våren kan påverka situationen positivt inför sommaren. Inom ramen för Vänerrådet har parterna uttalat ambitionen att prova på olika tappningsstrategier för att sträva mot en säker och naturanpassad tappningsstrategi. Den aktuella situationen är ett bra tillfälle att testa en alternativ tappningsstrategi och sedan utvärdera effekterna efter sommaren.

Lyssna på ett av radioinslaget på P4 Värmland på länken nedan. Inslaget om Vänern börjar vid ungefär 1:10 av programmet. <https://sverigesradio.se/avsnitt/1504157>

Lilla Edets dammprojekt flyttas fram

Under hösten 2020 planerade Vattenfall att starta ett omfattande dammprojekt i Lilla Edet och under våren fick man också Mark- och miljödomstolens tillstånd för att starta projektet. Sedan detta beslut har förutsättningarna för att genomföra projektet förändrats kraftigt och Vattenfall har därför beslutat att flytta fram projektstarten till våren 2021. Det pågående utbrottet av Covid-19 påverkar redan projektverksamheten ur flera perspektiv. Det tar längre tider att få fram komponenter och nödvändiga delar till förnyelserna och i vissa fall har Vattenfall även svårigheter att få fram entreprenörer och kompetens från Sverige men även från andra länder. Med de osäkerheter som fortsatt gäller kring utvecklingen av pandemin så är en framflyttning av projektet den bästa lösningen. Denna framflyttning påverkar inte säkerheten utan förbättrar möjligheten att kunna genomföra projektet enligt plan.

Vänerrådets årliga möte

I februari hölls det årliga mötet i Vänerrådet. Det blev en bred uppslutning av intressenter med koppling till Vänern. Det är nu 25 lokala, regionala och nationella organisationer som medverkar i Vänerrådet. Det är en samverkansgrupp som ska vara drivande i den fortsatta kraftsamlingen kring Vänern, med ett arbetssätt som ska vara sektorsövergripande och genomsyras av helhetsperspektiv och samråd. Vänerrådet inrättades i december 2018 av Länsstyrelsen Västra Götalands län, Länsstyrelsen Värmland och Vänersamarbetet.

På mötet rapporterades om arbetet som pågår i de olika frågorna i Vänerrådets handlingsprogram för 2019-2023. Programmet består av tre delar: vattenreglering, kunskapsbyggande och kommunikation. En av de första uppgifterna är att arbeta för en säker och mer naturanpassad tappningsstrategi för Vänern. Målet är att få en ökad variation av vattennivån i Vänern som gynnar både naturvärden och näringsliv, men som samtidigt är så säker att inte fastigheter och infrastruktur översvämmas.

Under året har både Region Värmland och Västra Götalandsregionen fattat formella politiska beslut om att skriva under överenskommelsen om medverkan i Vänerrådet.

Uppstart av arbetsgrupp

På Vänerrådets årliga möte fattades beslut om att en arbetsgrupp ska inrättas. Denna har sitt första möte i juni och består för närvarande av representanter från Länsstyrelserna i Värmland och Västra Götaland, Sjöfartsverket, Vattenfall, Väterns vattenvårdsförbund, Vänersamarbetet och Vänerkommunerna. Arbetsgruppens uppdrag blir till att börja med att se över hur sommarens testperiod ska utvärderas.

Gynnsam vår för Väterns naturmiljöer

Här kommer en rapport från Gunnar Lagerkvist, biolog på Länsstyrelsen Värmland.

”Vinterns höga vattennivåer i Vätern, som succesivt sjönk undan under våren, bedöms av många vara gynnsamma för exempelvis fisklek och fågellivet på strandängarna kring sjön. Mina egna observationer från en strandäng och jämförelser med tidigare år kan ge en indikation på detta. Under våren gjorde jag många besök vid Nolgårdsvikens strandängar, i Klarälvsdeltat, mellan Hammarö och Karlstad. Det höga vintervattnet i Vätern gjorde att området till stora del var översvämmat fram till en bit in i mars, varefter det sjunkande vattennivån succesivt blottlade olika delar av den flacka strandängen (se foton nedan).

Foton från Nolgårdsvikens strandängar den 7:e mars (vänster) och 27:e maj (höger). Foto: Gunnar Lagerkvist

Mina och andra ornitologers observationer visar att fågellivet i området varit betydligt rikare under våren 2020 jämfört med motsvarande period de föregående åren. Under mars-maj medförde det höga och sakta sjunkande vattenståndet att mängder av änder och vadarfåglar kunde stanna till på sin flyttning och söka föda i området. Jämfört med tidigare år observerades betydligt högre antal av arter som kricka, bläsand, grönbena, gluttonäppa och brushane rasta på strandängarna. När det gäller häckande fåglar verkar vårens vattenståndsutveckling också ha varit gynnsam. I skrivande stund syns tofsvipornas ungar och det aggressiva beteendet hos ett par rödbenor visar att även deras häckning är långt framskriden på strandängen. Att även kräsna och ovanliga fågelarter som brushane och dubbelbeckasin rastat och spelat i området under våren 2020 visar på en hög biotopkvalitet.

Även när det gäller fisklek bedöms dränkningen av den här typen av miljöer under vinter-våren som mycket gynnsam. Gädda är exempel på en fiskart som gärna leker inne i de översvämmade gräsmarkerna och under våren syntes tydliga tecken på att lek, med fiskryggar och plask långt in i gräsmarken. Själv bjöds jag på ett skådespel när jag den en dag fick se en havsörn gå ner sätta klorna i en gädda i det grunda vattnet på strandängen.

Mina observationer utgör naturligtvis inget absolut kvitto på hur strandängar reagerar på olika typer av vattenfluktuationer i Väneren. Men i det aktuella exemplet med Nolgårdsvikens strandängar, vågar jag påstå att denna vår varit den mest gynnsamma och produktiva ur naturvårdssynpunkt på många år.”

Trevlig sommar!

Kontakter arbetsutskott

Håkan Alexandersson, Länsstyrelsen VG, hakan.alexandersson@lansstyrelsen.se

Gunnar Lagerkvist, Länsstyrelsen Värmland, gunnar.lagerkvist@lansstyrelsen.se

Laila Gibson, Vänersamarbetet, laila.gibson@vanern.org

Samlad information om Vänerrådet finns på den nya Väner-webben. Se länk nedan.

<https://www.lakevanern.se/livet-vid-vanern/vanerradet/>